

ШЛЯХИ ВІДНОВЛЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

Іванов С. В., д-р екон. наук, професор,
e-mail: ivanovsvabk@gmail.com

ТОВ «АБК Дніпро»

Разумова Г. В., д-р екон. наук, доцент
e-mail: anna.raz888@gmail.com

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Анотація. Важливою умовою стабільності в країні, у тому числі гарантією ефективності її економіки, особливо в умовах війни, є забезпечення її продовольчої безпеки. В результаті дослідження визначено основні шляхи відновлення продовольчого потенціалу України. Представлено напрями державної політики для досягнення продовольчої безпеки України.

Ключові слова: продовольчий потенціал, продовольча безпека, продовольчі ресурси.

Події, обумовлені насамперед війною, поглибили негативні тенденції щодо стану забезпечення продовольчої безпеки України. Проте, важливою умовою стабільності в країні, особливо в умовах війни, гарантією ефективності її економіки має стати зміцнення продовольчої безпеки України, у тому числі в ході повоєнної відбудови держави.

Рекомендації щодо вдосконалення економічного механізму функціонування агропромислового комплексу країни виходять із поетапного виконання закладених у проєкті «Стратегії продовольчої безпеки на період до 2030 року» основних цілей та принципів державної сільськогосподарської політики: розвитку конкурентоспроможного та сталого сільськогосподарського виробництва; формування розвинених ринків сільськогосподарської продукції, сировини та продовольства; створення для сільськогосподарських товаровиробників рівних із суб'єктами господарської діяльності інших галузей економіки умов отримання доходів; зростання доходів осіб, зайнятих у сільському господарстві, покращення якості життя громадян, які проживають у сільській місцевості; охорони довкілля, збереження та відтворення природних ресурсів, що використовуються в сільському господарстві.

Державна фінансова допомога сільському господарству має включати підтримку систем кредитування сільськогосподарських товаровиробників та страхування врожаю сільськогосподарських культур, окремих галузей сільськогосподарського виробництва; придбання сільськогосподарськими товаровиробниками матеріально-технічних ресурсів; соціальної структури в сільській місцевості. Сільськогосподарські товаровиробники повинні мати право на субсидії з Державного бюджету, що надаються на компенсацію частини первісного лізингового внеску, витрат на придбання мінеральних добрив та

хімічних засобів захисту рослин вітчизняного виробництва, комбікормів, пального та мастильних матеріалів, електроенергії, палива та газу.

Основні організаційно-економічні механізми забезпечення національної продовольчої безпеки мають бути спрямовані насамперед на регулювання продовольчого ринку та дотримання фінансово-економічних інтересів сільськогосподарських товаровиробників, а також на захист інтересів споживачів продукції АПК.

У сфері державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності необхідне вдосконалення практики введення тимчасових обмежень чи квот на імпорт сільськогосподарської продукції, сировини та продовольства, які мають сприяти створенню умов розвитку конкурентоспроможного вітчизняного АПК. Подальшого сталого розвитку аграрного сектора, що забезпечує збільшення обсягів сільгоспвиробництва, можна досягти шляхом інтенсифікації використання землі із залученням високих технологій. Для підвищення ефективності та конкурентоспроможності аграрної сфери необхідні також формування та розвиток великих інтегрованих підприємств АПК.

З метою досягнення продовольчої безпеки державна політика має здійснюватися за напрямками, які наведено на рисунку. Реалізація таких заходів дозволить до 2030 року загалом вирішити проблему забезпечення продовольчої безпеки країни та наблизитись до середнього рівня споживання продовольства в розмірах, визначених раціональними нормами.

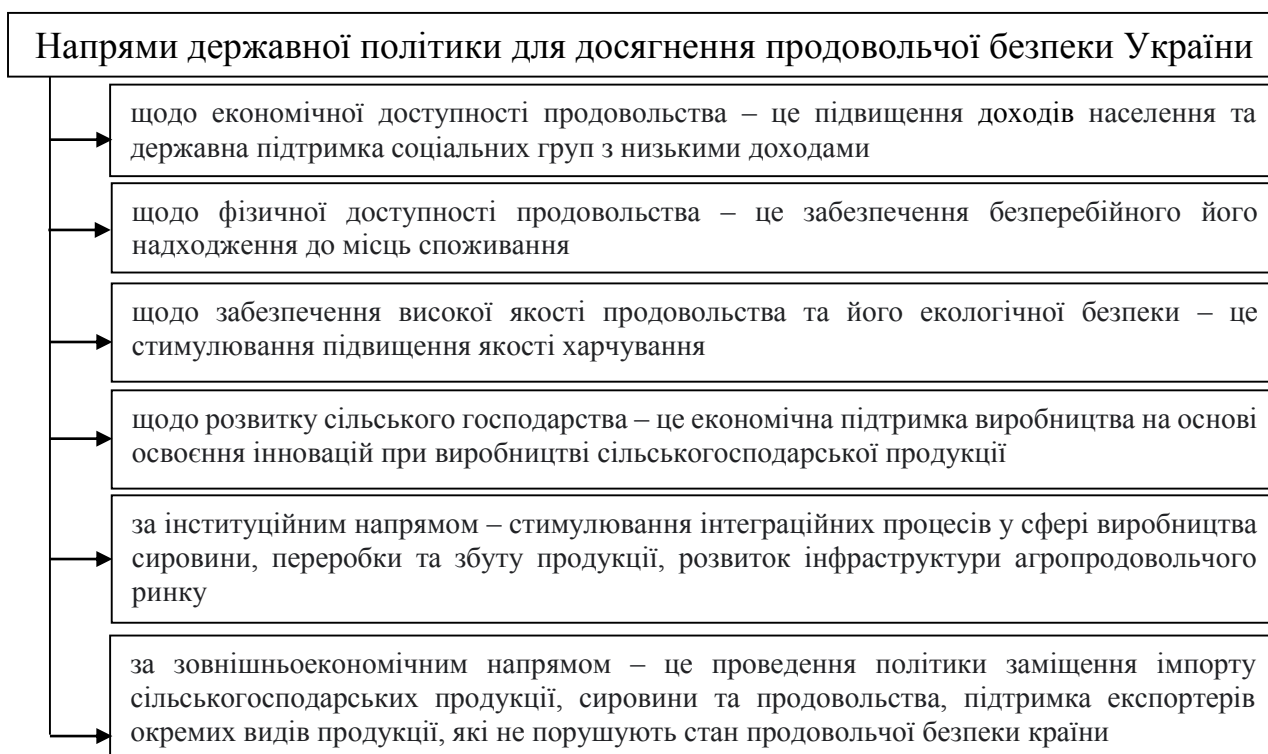

Рисунок 1. Напрями державної політики для досягнення продовольчої безпеки України

Джерело: [2].

Після закінчення війни, при достатній фінансовій допомозі країн-партнерів, продовольчий потенціал України відновиться, але на це буде потрібно кілька років. Відбудова України після війни повинна будуватися на: інвестуванні в стійкі компанії та інфраструктуру; збільшенні експорту, поглибленні ланцюжків доданої вартості в агробізнесі, що сприятиме формуванню можливості для розвитку економіки. Для швидкого відновлення економіки необхідна розробка оновленої національної продовольчої стратегії, впровадження національних механізмів підтримки агросектору.

Для досягнення продовольчої безпеки необхідна розробка концепції формування та раціонального використання продовольчих ресурсів, яка має бути орієнтована на нарощування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, оптимізацію кількісних та якісних параметрів ресурсів, на вдосконалення структури споживання продуктів та збалансованість раціону харчування. За існуючих умов провідну роль у процесі повоєнного відновлення повинна відігравати держава. У ринковій економіці роль держави полягає в регулюванні процесів забезпечення продовольством, підтримці національних виробників продовольства та створенні страхових запасів та резервів. Крім того, наразі важливими засобами досягнення продовольчої безпеки є адресна допомога населенню, прийняття технічних регламентів, розробка системи контролю якості та безпеки продовольства, удосконалення фінансово-кредитної системи та митно-тарифного регулювання, формування інтервенційних фондів.

Список використаних джерел:

1. Проект Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення стратегії продовольчої безпеки на період до 2030 року». КМУ. 2020. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=33eec8aa-b768-4234-8f5d-7014601cf6e7&title=>.
2. Іванов С.В. Продовольча безпека України в умовах сучасних викликів. НАН України, ДУ «Ін-т. ринку і екон.-екол. дослідж. НАН України». Одеса: ДУ «ІРЕЕД НАНУ», 2023. 291 с.
3. Іванов, С.В., Осадча, Н.В., Разумова, Г.В. (2022). Стратегічні напрями формування експортної стратегії України. Modernization of research area: national prospects and European practice. Latvia: Baltija Publishing, 108-138. doi: 10.30525/978-9934-26-221-0-5.
4. Про затвердження плану заходів забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану. КМУ. 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-planu-zahodiv-z-a327r>.
5. Russia's war against Ukraine is a real threat to global food security. Embassy of Ukraine to Hungary. 2022. URL: <https://hungary.mfa.gov.ua/news/russias-war-against-ukraine-real-threat-global-food-security>.

Abstract. An important condition for stability in the country, including a guarantee of the efficiency of its economy, especially in war conditions, is ensuring its food security. As a result of the study, the main ways of restoring the food potential of Ukraine were determined. The directions of state policy for achieving food security of Ukraine are presented.

Keywords: food potential, food security, food resources.